

IMPERATORIÆ CONSTITUTIONES.

ENIMUNDO BONEFIDIO INTERPRETE.

HERACLI.

1. De fide.

Quum S. Sophronius summo sacerdotio fungens Hierosolymis, subiectis sibi sacerdotibus convocatione synodice demonstrasset, eos qui unam in duabus Christi naturis voluntatem atque energiam affirarent, palam unam quoque naturam statuere: eique Joannes Papa Romanus alienus esset: Imperator editum proponit: Neque singularem, neque duplēcēm in Christo energiam esse afferendam.

2. De Iudeis.

Anno 19. vere in eunte, Heraclius Constantinopoli Hierosolyma proficitur, & avehit venerabilia ac vivifica crucis ligna: votisque Deo perfolutis, patriarcham Zacharium restituit: Omnes porro Hebreos sancta urbe exigit, editio, ne iis intra tertium milliare accedere liceret.

3. De foro competenti episcoporum, clericorum, & monachorum.

Scias autem Novellam piorum Imperatorum Heraclii & Constantini, quae statuit ne episcopus, vel clericus, vel monachus ab pecuniarum criminalem causam apud civilem vel militarem conveniatur magistratum: sed apud suos episcopos duxat, aut metropolitanos, aut patriarchas. Eadem etiam statuit aurea bulla celeberrimi Imperatoris domini Alexii Comneni, vulgata mense Julio indictione 4. anno [ab orbe condito] 6589.

LEONIS I CONOMACHI.

1. De Hebreis & Montanis.

Anno sexto Imperator Hebreos & Montanos ad baptismum adegit. 2. De patrimonio templorum urbis Roma: & de capitulatione infantium.

Furor percitus majore homo adversus Deum pugnans, tertii Siculi ac Calabrii populi parti tributum in singula hominum capita imposuit. Patrimonia quoque templorum Romæ principis Apostolis confectorum (quæ pecunia quotannis antiquitus pendebat talentorum trium semis) in æxarium publicum conferri jussit: & mandavit insipci atque describi infantes qui nascabantur, ut census iste de singulis capitibus (cephalationem volunt) exigi posset.

3. De duabus filiis praestans provinciarum administratoribus.

Imperator, rima murorum urbis cognita, cives ita est alloquutus: Vos muris urbis resicundis cum non sitis parés, nos procuratoribus provinciarum negotium dedimus, ut ultra constitutum tributum in singula nominata accipiant miliarium unum, idque in aerarium nostrum conferant; ex quo nos muros condamus. Exinde obtinuit, ut biné filiiq; seu ceratia quæstori solvantur. Ceratia autem appellantur duodecim folles, sive nummi.

CONSTANTINI CABALLINI.

De reliquis & intercessione Sanctorum.

Idoneum se Antichristi instrumentum præbuit: atque adeo universaliter venuit, ne quis in universum domini servorum Sancti tirulo cohereretur: quinimum conspici eorum inventas reliquias jussit, prohibuitque eorum intercessionem postulari, quod eos nihil posse diceret. Atque addidit scelus, Maria quoque virginis intercessionem non esse implorandam, nihil enim eam prætare posse. Quin & Deiparam hanc noluit appellari.

NICEPHORI.

1. De militia in opum, de chartiatico, & fumario, & nauclei, & inventione thesauri: & aliis quibusdam.

Ut exercitus deprimeret, quid non mali excogitavit adversus Christianos? Primo enim Christianos ex omnibus regionibus in Sthlabianis, & coegerit demigare, & eorum habitationes dividendi. Quares nihil ab hostili captivitate absit, omnibus in summas angustias conseruit. Secundum maleficium: imperavit ut egeni militarent, iisque a vicinis arma & stipendia in singulos xviii. nomismatum darentur, ac census præterea publicus eorum nomine penderetur, id Allengum vocabatur, quod alteri pro alteris tributi nomine sponsores essent. Tertio, omni-

1. Mischelle se nec unius accerti Imperatoris, in Leonis & Justiniani: sed variorum Imperatorum, quibus ideo nullus commentarius addere vitum est, ut quas pliores, & ordine meiore aliquando datus sim.

um bona insipci, inde censum in publicum exigere jussit, nomine charactri: præterea exactis in singulos duabus siliquis. Quarto, omnes onerum relevationes sustulit. Quinta calamitas, quod ab omnibus sacris ædibus, parochiis, pupillis educandis destinata domo, hospitalibus, ad senes fo-vendos factis ædibus, necnon ab ecclesiis, atque monasteriis imperatoris, fumarium tributum exigit, ab initio usque sui imperii. Meliora de eorum bonis sub imperiale curam transferri jubebat, nihilominus tamen tributum de his pendendum iis imponebatur, quæ reliquerat in iis ipsiis sacris domibus, ita ut multis tributum duplicaretur: interim habitationibus ita exinanitis, ut inde emigrare cogerentur. Sextum tyranicum institutum, quod a magistratibus insipci res eorum jussit, qui ex pauperie subito ad opes pervenirent: ab iisque, veluti qui thesauros invenient, pecuniam populari. Septimum: quod emunxit etiam hos pecunia, qui a viginti tre annis ad præfens usque tempus dolium, aut vas aliquod aliquando reperserint. Octavum: qui ab avis vel proavis hereditatem percepissent, et ea divisa Jam inde a viginti annis est, eos pensionem in publicum conferre coegerit, utque ii qui extra Abydum mancipia emebant, de singulis duo nomismata solverent, maxime Dodecanesum incolentes. Nonum: naucleros maritimis, praesertim minoris Asiae inhabitants, & nunquam agriculturam expertos, invitati coegerit emere prædia, quæ alii ipse eripuerat, indeque tributum solvere. Decimum: infinges Constantinopoli naucleros in unum conductis, iisque duodecim cuique libras autem tradidit: ea lege, ut in singulis nomismata usura nomine quatuor siliques solverent: cum nihilominus reliqua etiam vestigia navigiorum ab iis penderentur.

2. De usura.

Usuras de navigiis captatas (cum interim re fœnebri aliis omnibus interdixisset) aliaque infinita mala excogitavit.

3. De vasis sacri & rebus ecclesiasticis.

Duces exercituum jussit episcopis & clericis mancipiorum loco uti pro sua autoritate ædes episcopales, & monasteria diverte, eorumque rebus pro arbitrio abuti. Vituperabat eos qui ab omni estate Deo aera vel argentea vase consacrarent: & res templorum sacras in publicos debe-re usus converti statuebat.

LEONIS ARMENI.

De prefatio pœnam adulterio non irrogante.

Praeter vigilent accuratamque reipublici gubernationem, summa fuit in eo in flagitiis severitas, cuius rex exemplum referat. Exenteum aliquando palatio accessit quidam, querens suam sibi uxorem a Senatore quodam raptam: idque facinus se ad urbis præfectum derelisse, neque tamen suum ius consequutum. Leo statim mandavit, ut redirenti sibi sisteretur senator res tam atrocis flagitii, & urbis præfectus. Quo facto, actore proponere suam causam jussit, qui quem rem ab initio ad finem usque expoferet, reus convictus probationibus, quin nullum incendiarii criminis locum inveniret, scelus confessus est: & præfectus causam interrogatus: cur flagitium digna pœna ultus non esset, inops excusationis obmutuit. Hunc ergo Imperator statim munere suo exiit, & adulterum ex legibus puniendum exortatus.

THEOPHILL.

1. De imaginibus.

Ineos qui cultum divinis imaginibus præstarent, nimis durum se atque inhumani præbuit, omnes qui ante ipsum fuere tyrannos crudelitatem invenientur. Nam Michael pater ejus edixerat, ne ulti pietate imagini, ubiunque ea esset, nomen, Sanctus, imprimeretur, quod id nulli rei præterquam soli Deo congrue putabat. Leo autem & filius ejus Copronymus, omni caru adoratione proflus interdixerant. Theophilus autem, ne pingi quidem eas coloribus conceperit: abjecti dicunt animi esse talium rerum admiratio-nem, ipsamque solam spectandam esse veritatem.

2. De expulsione monachorum.

Edixerat Theophilus ne monachis ullam urbem intrare liceret: jusserat que omni modo eos arceri: atque adeo non tutum erat iis conspicere ea in regione. Quin & monasteria atque otii causa conditas ædes hominibus frequentans, mundana fecit hospitia.

3. De cannibus Persarum cum Romanis.

Persae hunc Theophobum, Constantinopoli abducere, regemque suum facere cupientes, ejus causa aliquoties ad Theophilum legatos miserant,

2. Pleniorum huic rei historiam vide apud Cedrenum. Hoc accidit anno 16. Leonis: vi de Cedrenum in Leonis vita.
3. Scolanensis Paul. Aquileiensis lib. 24.

pacta

Constitutiones Imperatoriæ.

689

CONSTANTINI PORPHYROGENNETÆ.

1. De rebellibus & seditionis anaemate ferienda.

pacta simul pacis offerentes. Neque tamen persuaserat Imperatori, ut Theophobum ipsi dederet: sed eum potius patricii dignitate ornatum, foro fœde matrimonio copulavit: lege etiam lata, quæ Persis conjugiorum cum Romanis licentiam concederet.

4. De tonsura capillorum.

Quia vero a natura paucos capitis capillos habebat, & erat recalvaster: ideo edito edito justis crines ab omnibus tonderi: neque ab ullo Romano ultra collum demissos gestari. Fanxitque editum gravi flagitorum supplicio, prisorum Romanorum virtutem revocare studens.

5. De pœna raptoris equi.

Miles quidam manu promptus equum habuit egregium, qui ipsum sepe ex prelio incolumem extulerat. Hujus equi amore captus dux sub quo is militabat, quum neque pollicitationib; neque minus impetraret, hominem timiditatem accusatum apud Imperatorem exaurorat. Quum autem Theophilus equum insigni virtute cuperet habere, & missis in omnes partes mandatis talis sibi queri, atque afferre juberet, eam occasionem natus dux iste, militi ei equum invito admittit, & tanquam suum Imperatori mittit. Post, quum necessitas bellica plures milites requireret, mandatoque Imperatoris omnes qui arma ferre posset, in exercitum allegentur: ille etiam miles armis sumptis, & in prælio suis suis, quod equum a quo servari consueverat, non haberet, occubuit, uxore & liberis relistis. Vidua amissi mariti desiderio accentu, & quod necessaria pupillis suppeditare nequibat, justitia Imperatoris fama instigante, Constantinopolim venit: Theophilusque ad templum Blacherneum equitante de more conspicata mariti sui equo vehi, concitato cursu agressus frenum equi apprehendit, suum hunc esse vociferans: & non alium, sed ipsum Imperatorem cœdi mariti sui causam præbuisse. Perterritus Imperator manuere eam juberet, dum in palatium ipse rediret: ac reversus statim ad se vocat, ac de re tota accuratius inquirit. Quam quum ea a principio ad finem usque recitaret: illico etiam dux ille silitur, & muliere iussu Imperatoris occultata, de equo acriter interrogatur: quem quum asseveraret suum fuisse, neque raptu paratum, produxit extra velum mulier, reum de vi perstulta. Quia is conspicata dirigit, & aliquandiu mutus additit: tandemque ad se reversus, supplex pedibus Imperatoris se advolvit, lacrymans, ac peccatum confitens. Ergo Imperator ejus facultates videt, ejusque liberis hereditatis jure addicet: ipsumque dignitate spoliatum exilio perpetuo damnat. Adeo infensus erat & iis qui inuste opes parare intenderent.

BASILII.

1. De judicibus, & foris quibusdam: & de pauperibus lites habentibus.

Operam dedit, ut justitia vigeret: & aequo jure inter se viverent subdit. neque a dicitibus inopis opprimerentur: propositis passim decrexis, quibus iniustitia exterminabatur. Judices quoque constituit, amplisque stipendiis, & honoribus auxiijus per diem sedere pro tribunali, & litigantium causas dijudicare. Ad eam rem loca iis designavit commoda, Magnauram Circum, & Chalcem (ære portam) quam veritate laborantem, ruinamque minantem, ad hoc initia rauravit atque adoravit. Alimenta etiam pauperioribus, quibus judicio erat disceptandum, ordinavit: ne inopia coasti litibus renunciarent.

2. De notis numerorum.

Animadvertis occasionem maleficii pravis hominibus eo dari, quod numeri quibus (verbis gratia) semiñis, sextans, uncia, & similia designantur, per notas recepta antiquitus consuetudine scriberentur: loco notarum literis uti jussit, quas etiam rufuli legere possent: & de suo sumptu in chartas, literas atque scribas ipse suppeditavit.

LEONIS ET ALEXANDRI.

De judicibus.

Existimo equidem, eorum neminem qui judicario funguntur munere, eo unquam stuporis, aut inscitæ proruptionum, ut aliter quam ex prescripto legum judicium sententiam ferre audeat. Quod si quis in tantum evaserit dementia, reus peractus eas depender pœnas, quæ legibus sunt irrogatae. Si forte nos effugerit, pervigilem tamen illum atque insomnem oculum, cui nihil non, qualilibet occultum sit, patere potest, effugere non poterit. Tamen si idipsum imprecacionibus quoque dirisque excretionibus stabilire ac firmare non ab re alienum censuimus. Inveniat itaque iste & Deum & coelestes omnes atque incorporeos potestates sibi nunquam adverstantes. Immature ex hac vita excedat potius quam excedat. Incommodis insuper afficiatur perpetuis, ipsius ædium fundamenta ignis tandem devoret, & posteris eo redigatur inopis, ut panem ostiastim queriter. Atque hac jure sane optimo, propterea quod leges, quas liberrimas esse oportuit, servas quodammodo atque captivas effectistorum pravorumque judiciorum.

CONSTIT.

1. De rebellibus & seditionis anaemate ferienda.

2. Tertia nuptiæ quemadmodum permisæ.

3. Secunda & prima nuptiæ uti permisæ.

[SS SS]

IMP.

IMP. D. CONSTANTINI PORPHYROGENNETÆ NOVELLA SECUNDA CONSTITUTIO DE VOLUNTARIIS HOMICIDIS, SUSCIPIENS QUIDEM EOS PRÆTER VIM PRIORIS, PER COMMISSIONEM, DAMNANS AUTEM PERPETUO EXILIO ET BONORUM SPOLIAZIONE.

Hac saneire aunc proposuimus, severitatem quidem prioris constitutio-
nem benigniore Ecclesiastorum decretorum censura commutantes:
dissoluta autem & indulgentia delinqüentium disciplina, eaque de cau-
sa ad imitandum facili, non solum vinculo paenarum medentes, sed &
totius tere substantia ad homicidium pertinens spoliatione, homicidis qui-
dem ipsa salute: reipublica autem ne quis simili moveatur affectu, utiliter
prospective, ut horum utrumque tam ius obseretur, & magnum divinumque
eccliarum conservetur privilegium, quam his cautionibus imitatione fre-
quentia coërcatur. Quod igitur attinet ad vitæ rationem homicida ordinarijubemus, quemadmodum canonica præferitur disciplina. Nos autem
hac constitutione perpetuo eum damnamus exilio, ab eo loco, in quo se-
perpetratum fuerit. Quo quidem tam punietur reus quam propinquus occisi
non majoris fieri tristitia & doloris augmentum, quod uruumque forsan non in-
utilis: ne affidus conspectueus qui dolorem attulit, & defuncta memoria pro-
pinqui sponte ultionem impulsu, malum male sanare consentuit, & homicidi-
i dupliciter infortunium. Omnino igitur homicida perpetuo illinc exulet,
nec unquam eo revertatur, & terram habet, qua injuste sublati fratris fan-
guinem hincendo suscipit. Et hanc primu[m] post ecclasticam censuram con-
demnationem ferat: præterea vero bonorum suorum privationem subeat: ne-
ramen applicentur fisco. Nam si uxoris homicidiu[m] damnato, dote[m] &
propria omnia auferre eam oportet, hoc amplius donationem ante nuptias. Quod si
habet rationem pœnae eam, aut aliud quippium, hujus omnino recuperationem
& proprietatem habere, si liberu[m] non subdit. Sin autem subfinit liber, eam ha-
bere licet nuptialium uoluminum, observatis omnibus legum præscri-
ptis, liberu[m] autem in trientem reliquæ substancialiter paternæ succedant. Et si
quidem homicida proprio motu, aut consilio ac approbatione eorum a quibus
examinatur, ad monasticam vitam (prius feceris purus effectus) transferit
accipiat monasterium tertiam partem illius substancialiter, reliquo triente refer-
vato uxori & liberis occisi in parvum eorum infortunii solatium. Quod si li-
beri non superfini occiso, inter uxorem & ascendentias triens ille equaliter
dividatur. Uxore autem reliktis liberu[m] præmoriens præferantur si ascenden-
tibus. Sed si nec liberi, nec uxor, nec ascendentiae sint occiso, & alii qui legi
ad successionem vocantur cognati, diligenter adhibuerint, ut scelus mani-
festaretur, trientem accipiant ejus qui injuriam intulit. Sin autem solita-
riam vitam homicida non appetierit, non triens, sed be[ne] juxta prædictam di-
stinctionem partem ejus qui interfecit, distibuantur. Præterea nemo eorum
qui hujusmodi fecerit sunt, civile officium, aut aliud quodlibet admis-
sibile unquam, nec si dividuum rescriptum imperaverit: sed omnimodo ma-
neant infames, quibus si vivent tantum benignè concelebantur, & in numerum monachorum referen-
tar: qui malitia exuberantia, præmeditata sunt cædem proximi, & eam prius
habito consilio, in animis suis perniciem & fratrii sui necem, instruci patra-
runt. Nec ad tempus modo potentiæ præstitutum, sed quādū vixerint,
in monasteri regula coërcantur. Nam qui aliter sponte interficerint, sed
laetitia & impetu ira ratione parentis, non consulto & præmeditate ac
hujus habita deliberatione arguentur occidisse, perpetuo quidem præter alia
omnia subficiunt exilio, non tamen monasticam vitam eligere cogentur.

2. De laicis qui interfici moriuntur ab eo liberis.

Nec tibi repugnare videatur Novella Imperatoris domini Constantini Porphyrogennetæ, qua tractat de iis qui sine liberis ab interficio moriuntur, non succedere ex linea transversa cognatos, sed tertiam partem bonorum eorum qui sic moriuntur, ad piis animæque salutares elargitiones procedere, eum eo etiam collectis pretiis servorum ejus qui mortuus est, utpote iis eo ipso liberatis. Hæc enim Novella de laicis loquitur & solis, sicut prædicta Justiniani Novella lucum habet in episcopis & clericis, qui ab interficio moriuntur.

ROMANI SENIORIS.

1. De prædiiorum acquisitione.

Novella quoque Cæsar Romani senioris idem pene statuit: Ne quis ultra conspicuorum & spéciabilium magistrorum, aut patriciorum, ne-
que eorum qui imperii, potestatibus, aut omnino principalibus digni-
tatis insigniti sunt & ornati, neque item civilium, aut militarium aut
delegatorum magistrorum, aut his substitutorum, neque Metropolitanorum,
aut Archiepiscoporum, aut præfectorum, aut eorum qui sacris dominibus praefi-
cant, aut denique ad alium quævis honorem feculi proœstii sunt, prædiorum
aut fundorum possessionem, aut emptionem, aut donationem, aut alio quovis mo-
do audeat. Eos enim qui post præsentem constitutionem, ejusmodi quippium
moliri & aggredi ausi fuerint, inde jubemus absque sua pecunia restitutio-
nem, propriæ laboribus ac sumptibus fraudari, quos ad rem ornandam
& pretiore hominum faciem contulerint, atque ipsam prædiis & claustrationem, si
quidem conspicui viri sunt & illustres, qui hoc admiserunt, fisco applicari: sin
abjectiores sint, & omnino absque ulla pretiis restitutio expelli, & meritis in-
super pecuniis castigari.

2. De refindenda venditione.

Novella quoque Cæsar Romani senioris ita habet. Si deprehensum &
exploratum fuerit eos, qui post se perasiam venditionem, si modo testi-
bus peracta comprebetur, ad judicium provocarunt, intra quadriennium: id
fecisse ac conquessos esse, citra controversiam his fucceuritur. Succurritur
autem, non ut vendita suburbana recipiant: sed ut si quidem empator quod re-

¹ Homicidii voluntarii poena. ² Homicidii laetitia aut ira admissi poena.

³ Prædicti quadriennio que etiam refindenda venditionis. ⁴ I. 2. I. 8. C. de refindenda vend.

⁵ Haec defuncta sunt ex Cæsare in via Nicophori Phocæ.

⁶ I. 2. I. 8. C. de refindenda vend.

⁷ Cum itaque nummi veteres essent hexagi, tetarteros essent, id est, tertiam partem ponderis aderent. Ea est enim hexagi ad tetarterum proportionem, quæ bellis ad asem.

lium est justi prei expletione præstate voluerit, hoc ei facere liceat. Atque ita justum & rei premium supplicis ac perfolvens, ipsa prædia sibi retineat, & quidem facta venditione queruntur, justum premium quanti præmium ipsum asti-
matur, accipiunt. Sin nolit empator justum rei estimationem completere, pecu-
niæ quam ab iis qui cum eo expostulant, acceptit, una cum ejus causis ac usu-
ris restitutus, & e prædio decedat venditor restituendo.

3. De prælatione.

Si qui communes ædes, fundum, vineam, aut quamvis aliam tem felicem haben-
tes, aut altera quam communionis iure propinquus prædiis aliqua ex parte
permixti aut adjacentes, confertes, vel aliquin vicini & proximi sua alienare
aut venditionis, aut emphuseos, aut locationis nomine voluerint, ne prius
hac alii cuiquam alienam, quam testatum iis fecerint, quos in prærogativa
eccliarum conservetur privilegium, quam his cautionibus imitatione fre-
quentia coërcatur. Quod igitur attinet ad vitæ rationem homicida ordinarijubemus, quemadmodum canonica præferitur disciplina. Nos autem
hac constitutione perpetuo eum damnamus exilio, ab eo loco, in quo se-
perpetratum fuerit. Quo quidem tam punietur reus quam propinquus occisi
non majoris fieri tristitia & doloris augmentum, quod uruumque forsan non in-
utilis: ne affidus conspectueus qui dolorem attulit, & defuncta memoria pro-
pinqui sponte ultionem impulsu, malum male sanare consentuit, & homicidi-
i dupliciter infortunium. Omnino igitur homicida perpetuo illinc exulet,
nec unquam eo revertatur, & terram habet, qua injuste sublati fratris fan-
guinem hincendo suscipit. Et hanc primu[m] post ecclasticam censuram con-
demnationem ferat: præterea vero bonorum suorum privationem subeat: ne-
ramen applicentur fisco. Nam si uxoris homicidiu[m] damnato, dote[m] &
propria omnia auferre eam oportet, hoc amplius donationem ante nuptias. Quod si
habet rationem pœnae eam, aut aliud quippium, hujus omnino recuperationem
& proprietatem habere, si liberu[m] non subdit. Sin autem subfinit liber, eam ha-
bere licet nuptialium uoluminum, observatis omnibus legum præscri-
ptis, liberu[m] autem in trientem reliquæ substancialiter paternæ succedant. Et si
quidem homicida proprio motu, aut consilio ac approbatione eorum a quibus
examinatur, ad monasticam vitam (prius feceris purus effectus) transferit
accipiat monasterium tertiam partem illius substancialiter, reliquo triente refer-
vato uxori & liberis occisi in parvum eorum infortunii solatium. Quod si li-
beri non superfini occiso, inter uxorem & ascendentias triens ille equaliter
dividatur. Uxore autem reliktis liberu[m] præmoriens præferantur si ascenden-
tibus. Sed si nec liberi, nec uxor, nec ascendentiae sint occiso, & alii qui legi
ad successionem vocantur cognati, diligenter adhibuerint, ut scelus mani-
festaretur, trientem accipiant ejus qui injuriam intulit. Sin autem solita-
riam vitam homicida non appetierit, non triens, sed be[ne] juxta prædictam di-
stinctionem partem ejus qui interfecit, distibuantur. Præterea nemo eorum
qui hujusmodi fecerit sunt, civile officium, aut aliud quodlibet admis-
sibile unquam, nec si dividuum rescriptum imperaverit: sed omnimodo ma-
neant infames, quibus si vivent tantum benignè concelebantur, & in numerum monachorum referen-
tar: qui malitia exuberantia, præmeditata sunt cædem proximi, & eam prius
habito consilio, in animis suis perniciem & fratrii sui necem, instruci patra-
runt. Nec ad tempus modo potentiæ præstitutum, sed quādū vixerint,
in monasteri regula coërcantur. Nam qui aliter sponte interficerint, sed
laetitia & impetu ira ratione parentis, non consulto & præmeditate ac
hujus habita deliberatione arguentur occidisse, perpetuo quidem præter alia
omnia subficiunt exilio, non tamen monasticam vitam eligere cogentur.

3. De prælatione.

Si qui communes ædes, fundum, vineam, aut quamvis aliam tem felicem haben-
tes, aut altera quam communionis iure propinquus prædiis aliqua ex parte
permixti aut adjacentes, confertes, vel aliquin vicini & proximi sua alienare
aut venditionis, aut emphuseos, aut locationis nomine voluerint, ne prius
hac alii cuiquam alienam, quam testatum iis fecerint, quos in prærogativa
eccliarum conservetur privilegium, quam his cautionibus imitatione fre-
quentia coërcatur. Quod igitur attinet ad vitæ rationem homicida ordinarijubemus, quemadmodum canonica præferitur disciplina. Nos autem
hac constitutione perpetuo eum damnamus exilio, ab eo loco, in quo se-
perpetratum fuerit. Quo quidem tam punietur reus quam propinquus occisi
non majoris fieri tristitia & doloris augmentum, quod uruumque forsan non in-
utilis: ne affidus conspectueus qui dolorem attulit, & defuncta memoria pro-
pinqui sponte ultionem impulsu, malum male sanare consentuit, & homicidi-
i dupliciter infortunium. Omnino igitur homicida perpetuo illinc exulet,
nec unquam eo revertatur, & terram habet, qua injuste sublati fratris fan-
guinem hincendo suscipit. Et hanc primu[m] post ecclasticam censuram con-
demnationem ferat: præterea vero bonorum suorum privationem subeat: ne-
ramen applicentur fisco. Nam si uxoris homicidiu[m] damnato, dote[m] &
propria omnia auferre eam oportet, hoc amplius donationem ante nuptias. Quod si
habet rationem pœnae eam, aut aliud quippium, hujus omnino recuperationem
& proprietatem habere, si liberu[m] non subdit. Sin autem subfinit liber, eam ha-
bere licet nuptialium uoluminum, observatis omnibus legum præscri-
ptis, liberu[m] autem in trientem reliquæ substancialiter paternæ succedant. Et si
quidem homicida proprio motu, aut consilio ac approbatione eorum a quibus
examinatur, ad monasticam vitam (prius feceris purus effectus) transferit
accipiat monasterium tertiam partem illius substancialiter, reliquo triente refer-
vato uxori & liberis occisi in parvum eorum infortunii solatium. Quod si li-
beri non superfini occiso, inter uxorem & ascendentias triens ille equaliter
dividatur. Uxore autem reliktis liberu[m] præmoriens præferantur si ascenden-
tibus. Sed si nec liberi, nec uxor, nec ascendentiae sint occiso, & alii qui legi
ad successionem vocantur cognati, diligenter adhibuerint, ut scelus mani-
festaretur, trientem accipiant ejus qui injuriam intulit. Sin autem solita-
riam vitam homicida non appetierit, non triens, sed be[ne] juxta prædictam di-
stinctionem partem ejus qui interfecit, distibuantur. Præterea nemo eorum
qui hujusmodi fecerit sunt, civile officium, aut aliud quodlibet admis-
sibile unquam, nec si dividuum rescriptum imperaverit: sed omnimodo ma-
neant infames, quibus si vivent tantum benignè concelebantur, & in numerum monachorum referen-
tar: qui malitia exuberantia, præmeditata sunt cædem proximi, & eam prius
habito consilio, in animis suis perniciem & fratrii sui necem, instruci patra-
runt. Nec ad tempus modo potentiæ præstitutum, sed quādū vixerint,
in monasteri regula coërcantur. Nam qui aliter sponte interficerint, sed
laetitia & impetu ira ratione parentis, non consulto & præmeditate ac
hujus habita deliberatione arguentur occidisse, perpetuo quidem præter alia
omnia subficiunt exilio, non tamen monasticam vitam eligere cogentur.

3. De prælatione.

Si qui communes ædes, fundum, vineam, aut quamvis aliam tem felicem haben-
tes, aut altera quam communionis iure propinquus prædiis aliqua ex parte
permixti aut adjacentes, confertes, vel aliquin vicini & proximi sua alienare
aut venditionis, aut emphuseos, aut locationis nomine voluerint, ne prius
hac alii cuiquam alienam, quam testatum iis fecerint, quos in prærogativa
eccliarum conservetur privilegium, quam his cautionibus imitatione fre-
quentia coërcatur. Quod igitur attinet ad vitæ rationem homicida ordinarijubemus, quemadmodum canonica præferitur disciplina. Nos autem
hac constitutione perpetuo eum damnamus exilio, ab eo loco, in quo se-
perpetratum fuerit. Quo quidem tam punietur reus quam propinquus occisi
non majoris fieri tristitia & doloris augmentum, quod uruumque forsan non in-
utilis: ne affidus conspectueus qui dolorem attulit, & defuncta memoria pro-
pinqui sponte ultionem impulsu, malum male sanare consentuit, & homicidi-
i dupliciter infortunium. Omnino igitur homicida perpetuo illinc exulet,
nec unquam eo revertatur, & terram habet, qua injuste sublati fratris fan-
guinem hincendo suscipit. Et hanc primu[m] post ecclasticam censuram con-
demnationem ferat: præterea vero bonorum suorum privationem subeat: ne-
ramen applicentur fisco. Nam si uxoris homicidiu[m] damnato, dote[m] &
propria omnia auferre eam oportet, hoc amplius donationem ante nuptias. Quod si
habet rationem pœnae eam, aut aliud quippium, hujus omnino recuperationem
& proprietatem habere, si liberu[m] non subdit. Sin autem subfinit liber, eam ha-
bere licet nuptialium uoluminum, observatis omnibus legum præscri-
ptis, liberu[m] autem in trientem reliquæ substancialiter paternæ succedant. Et si
quidem homicida proprio motu, aut consilio ac approbatione eorum a quibus
examinatur, ad monasticam vitam (prius feceris purus effectus) transferit
accipiat monasterium tertiam partem illius substancialiter, reliquo triente refer-
vato uxori & liberis occisi in parvum eorum infortunii solatium. Quod si li-
beri non superfini occiso, inter uxorem & ascendentias triens ille equaliter
dividatur. Uxore autem reliktis liberu[m] præmoriens præferantur si ascenden-
tibus. Sed si nec liberi, nec uxor, nec ascendentiae sint occiso, & alii qui legi
ad successionem vocantur cognati, diligenter adhibuerint, ut scelus mani-
festaretur, trientem accipiant ejus qui injuriam intulit. Sin autem solita-
riam vitam homicida non appetierit, non triens, sed be[ne] juxta prædictam di-
stinctionem partem ejus qui interfecit, distibuantur. Præterea nemo eorum
qui hujusmodi fecerit sunt, civile officium, aut aliud quodlibet admis-
sibile unquam, nec si dividuum rescriptum imperaverit: sed omnimodo ma-
neant infames, quibus si vivent tantum benignè concelebantur, & in numerum monachorum referen-
tar: qui malitia exuberantia, præmeditata sunt cædem proximi, & eam prius
habito consilio, in animis suis perniciem & fratrii sui necem, instruci patra-
runt. Nec ad tempus modo potentiæ præstitutum, sed quādū vixerint,
in monasteri regula coërcantur. Nam qui aliter sponte interficerint, sed
laetitia & impetu ira ratione parentis, non consulto & præmeditate ac
hujus habita deliberatione arguentur occidisse, perpetuo quidem præter alia
omnia subficiunt exilio, non tamen monasticam vitam eligere cogentur.

3. De prælatione.

Si qui communes ædes, fundum, vineam, aut quamvis aliam tem felicem haben-
tes, aut altera quam communionis iure propinquus prædiis aliqua ex parte
permixti aut adjacentes, confertes, vel aliquin vicini & proximi sua alienare
aut venditionis, aut emphuseos, aut locationis nomine voluerint, ne prius
hac alii cuiquam alienam, quam testatum iis fecerint, quos in prærogativa
eccliarum conservetur privilegium, quam his cautionibus imitatione fre-
quentia coërcatur. Quod igitur attinet ad vitæ rationem homicida ordinarijubemus, quemadmodum canonica præferitur disciplina. Nos autem
hac constitutione perpetuo eum damnamus exilio, ab eo loco, in quo se-
perpetratum fuerit. Quo quidem tam punietur reus quam propinquus occisi
non majoris fieri tristitia & doloris augmentum, quod uruumque forsan non in-
utilis: ne affidus conspectueus qui dolorem attulit, & defuncta memoria pro-
pinqui sponte ultionem impulsu, malum male sanare consentuit, & homicidi-
i dupliciter infortunium. Omnino igitur homicida perpetuo illinc exulet,
nec unquam eo revertatur, & terram habet, qua injuste sublati fratris fan-
guinem hincendo suscipit. Et hanc primu[m] post ecclasticam censuram con-
demnationem ferat: præterea vero bonorum suorum privationem subeat: ne-
ramen applicentur fisco. Nam si uxoris homicidiu[m] damnato, dote[m] &
propria omnia auferre eam oportet, hoc amplius donationem ante nuptias. Quod si
habet rationem pœnae eam, aut aliud quippium, hujus omnino recuperationem
& proprietatem habere, si liberu[m] non subdit. Sin autem subfinit liber, eam ha-
bere licet nuptialium uoluminum, observatis omnibus legum præscri-
ptis, liberu[m] autem in trientem reliquæ substancialiter paternæ succedant. Et si
quidem homicida proprio motu, aut consilio ac approbatione eorum a quibus
examinatur, ad monasticam vitam (prius feceris purus effectus) transferit
accipiat monasterium tertiam partem illius substancialiter, reliquo triente refer-
vato uxori & liberis occisi in parvum eorum infortunii solatium. Quod si li-
beri non superfini occiso, inter uxorem & ascendentias triens ille equaliter
dividatur. Uxore autem reliktis liberu[m] præmoriens præferantur si ascenden-
tibus. Sed si nec liberi, nec uxor, nec ascendentiae sint occiso, & alii qui legi
ad successionem vocantur cognati, diligenter adhibuerint, ut scelus mani-
festaretur